

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทยกระแสความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลากหลายรูปแบบขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จึงทำให้ระบบการศึกษาของไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป ต่อมาได้มีการปฏิรูประบบการศึกษาขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบทางสังคม การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม การมุ่งสร้างคนให้มีคุณลักษณะ มีศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ มนุษย์จึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถเติบโตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้และเรียนรู้

ปัจจุบันมีการกล่าวถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ โดยเป็นที่ยอมรับกันว่า มนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้ ดังนั้นในเรื่องการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เด็กจึงถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเด็กเป็นรากฐานที่จะเจริญเติบโตขึ้นไปเป็นผู้รับภาระของประเทศชาติในอนาคตต่อไป ในแวดวงการศึกษาปัจจุบันนี้ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดู อบรมเด็กโดยให้เด็กนั้นมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้การพัฒนาด้านสติปัญญาจะเป็นด้านที่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่สูงสุด เนื่องจากเห็นผลเด่นชัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 1)

ดังนั้นในโลกที่ความรู้และเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่าง อีกทั้งความรู้ไม่ได้อยู่นิ่งหรือเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ มนุษย์จึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กค้นกรองข้อมูล เลือกลงใช้ และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่น และมีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้

ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เด็กในปฐมวัยจึงเป็นวัยที่เริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจึงมีความสำคัญ ควบคู่กันเป็นบุคคลหนึ่งในการส่งเสริมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเด็ก โดยให้เด็กเข้าใจ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของเด็กอนุบาลรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ดังที่ เตือนใจ ทองสมริต (2534, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อพิจารณาการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา พบว่าเด็กในระดับเริ่มเรียน 5 – 6 ปีเป็นระดับที่ควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการสร้างความคิดรวบยอดนั้น เด็กจะกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น ช่างสงสัย สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่สูงวัยกว่า จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

อีกทั้ง Piaget (อ่างใน อารยา สุขวงศ์, 2533, หน้า 78) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กวัย 2-7 ปี ว่าเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการรับรู้ในสิ่งที่เป็นรูปธรรมโดยให้เหตุผลของตนเองเป็นเครื่องตัดสินใจ ดังนั้น การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความคิดรวบยอดได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะเป็นผู้คอยจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ด้วยเหตุที่เด็กปฐมวัยมีธรรมชาติและลักษณะที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ ดังนั้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาและทำความเข้าใจ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทหลัก เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทหลัก เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทหลัก เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย ซึ่งกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 25 คน โรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

การใช้แผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางมาจากสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จำนวนทั้งสิ้น 8 หน่วยการเรียนรู้โดยใช้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ 20-30 นาที

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมหรือการเข้าร่วมในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทหลัก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจเชิงมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยไว้ ดังนี้

การสอนโดยผู้เรียนมีบทบาทหลัก หมายถึง การใช้แผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา จนก่อให้เกิดเป็นความรู้ โดยมีครูเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้

ความเข้าใจเชิงมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เข้าใจที่ จะสรุปเกี่ยวกับการจัดประเภทหรือการจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ จำนวนและการนับจำนวน และเวลา

เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้แนวความคิดในการพัฒนาและสร้างความเข้าใจเชิงมนทัศน์ทางด้านคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย
2. ผลของการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป